

Who's afraid of literature in de basisvorming? Luxe broodje of broodnodige kost?

1 januari 1993

Auteurs: [Lenny Bouman](#), [Rina van Maanen](#)

Volume: [03](#)

Nummer: ?

Pagina's: 23-26

Documenten

- [tsjip_jrg03_083.pdf](#)

lenny bouman rina van maanen who s afraid of literature in de basisvorming luxe broodje of broodnodige kost wordt het niet weer eens tijd een nieuw literatuurboek voor de basisvorming te schrijven want het vorige boek voor de onderbouw who s afraid of poetry heb ik al vele malen gebruikt en ik ben op zoek naar nieuw materiaal deze vraag werd niet aan dovemansoren gesteld want we liepen al een tijdje rond met het idee om samen een literatuurboek speciaal voor de basisvorming met deze keer niet alleen gedichten maar ook verhalen de opzet was en is nog steeds om leerlingen op een speelse creatieve plezierige wijze kennis te laten maken met literatuur passend in de belevingswereld van de doelgroep ons standpunt tijdens het schrijven van het boek is steeds geweest dat literatuur onlosmakelijk verbonden is aan het talenonderwijs zowel in de moedertaal als zeer zeker ook in de vreemde taal en dat je als docent een hele dimensie van de taal aan je leerlingen onthoudt wanneer je aan de literatuur van de taal voorbijgaat en er nauwelijks of geen aandacht aan besteedt helaas hebben we tijdens onze schoolpracticumbezoeken meerdere malen gemerkt dat literatuur in de lagere klassen nog steeds als een luxe wordt beschouwd met andere woorden officieel hoort het er wel bij maar je vindt het te duur en dus koop je het maar niet uitspraken als daar heb ik geen tijd voor ik heb de handen vol aan het boek literatuur is toch een luxe broodje getuigen van deze onderwaardering maar is literatuur op dit niveau wel een luxe broodje of is het een broodje gezond dat er lekker uitziet en bovendien nog voedend is literatuur in de basisvorming als we kijken naar de kerndoelen van het moderne vreemdetalen programma voor de basisvorming staat daar over de taalvaardigheden te lezen dat de leesvaardigheid gespreksvaardigheid en luistervaardigheid belangrijker worden geacht dan de schrijfvaardigheid omdat de leerling in staat moet zijn de vreemde taal op een eenvoudig redzaamheidsniveau te gebruiken als communicatiemiddel in mondeling contact met mensen die zich van deze taal bedienen over de leesvaardigheid lezen we onder kerndoelen 1 de leerlin-

gen kunnen hoofdzaken selecteren uit eenvoudige informatieve teksten en uit voor hen geschreven of herschreven verhalende teksten 2 de leerlingen begrijpen de hoofdzaak van informatieve artikelen en van verhalende literair of cultureel getinte teksten 3 de leerlingen hebben ervaring met het extensief lezen van teksten 23 bouman 1 van maanen who s afraid of literature in de basisvorming dit laatste betekent dus dat niet alleen de teksten uit het cursusboek maar ook teksten voor leesplezier zoals korte verhalen en gedichten in de klas behandeld dienen te worden en dat niet alle teksten via uitputtende analyse eigendom van de leerling worden leerlingen die werken met literaire teksten krijgen een extra dimensie toegevoegd aan het leerproces naast dat ze bezig zijn met algemene taalverwerving worden ze geconfronteerd met een rijkdom aan expressiemogelijkheden omtrent de gespreksvaardigheid vermelden de kerndoelen de leerlingen kunnen onder andere 4 naar een mening vragen en een mening geven 5 naar een oordeel vragen en een oordeel geven 6 iets of iemand beschrijven 7 vertellen wat er is gebeurd 8 vertellen wat er gaat gebeuren 9 positieve en negatieve gevoelens uiten 10 vergelijken 11 een voorkeur uitspreken ook voor de gespreksvaardigheid zijn juist literair getinte teksten uitermate geschikt uit de praktijk is gebleken dat vooral dit soort teksten motiverend werkt op leerlingen en op docenten er worden ervaringen in de klas besproken die niet via de leergang op tafel komen de leerlingen krijgen de mogelijkheid zich in te leven in een situatie die hun tot dan toe onbekend was ze zien gevoelens geuit die ze zelf niet of nauwelijks kunnen uiten mede via literatuur krijgen we als docent inzicht in waar onze leerlingen mee zitten we krijgen de kans hun smaak verder te ontwikkelen dan goede tijden slechte tijden er ontstaat ruimte voor humor de lach en de traan en die ruimte ontstaat niet als literatuur gebruikt wordt voor het beantwoorden van gesloten vragen laten we vooral niet het belang onderschatten van het creatief met de taal bezig leren en durven zijn is dat een luxe broodje ook algemene vaardigheden zijn gediend met literatuur als lesstof in de kerndoelen voor de basisvorming wordt duidelijk gemaakt dat naast taalvaardigheden algemene vaardigheden van belang zijn zoals zelfstandig leren werken 12 de leerlingen kunnen alleen en in samenwerking met anderen een eenvoudig onderzoek verrichten 13 de leerlingen kunnen op eenvoudige wijze een standpunt verwoorden 14 de leerlingen kunnen interactief samenwerken aan opdrachten literaire teksten zijn bij uitstek geschikt om leerlingen intensief creatief en gemotiveerd te laten werken door middel van keuzeopdrachten naar aanleiding van een gedicht of verhaal zoals zelf een gedicht of verhaaltje schrijven een tekening of een poster maken een dialoog uitspelen als lezer een brief aan een persoon uit het verhaal schrijven of zich verplaatsen in de huid van de hoofdpersoon en zich vanuit dat gezichtspunt laten interviewen door een zeer lastige reporter 24 bouman van maanen who s afraid of literature in de basisvorming reacties van docenten en leerlingen aangezien leesplezier de belevingswereld van de 12 15 jarige en taalverwerving op een motiverende wijze onze hoofddoelen waren hebben we voordat we ons boek begonnen te schrijven na de eerste fase waarin wij authentieke teksten hebben verzameld alle teksten voorgelegd aan een aantal leerlingen in de leeftijd van de basisvorming zij zijn het geweest die voor ons de uiteindelijke teksten hebben geselecteerd op inhoud interessant leuk mooi

spannend daar leer ik wat van te gek en op niveau nadat we het activiteitenboek geschreven hadden hebben we een selectie voorgelegd aan diverse docenten die enthousiast met hun klassen het materiaal hebben uitgeprobeerd we hebben hun verzocht om naast hun eigen mening ook de mening van de leerlingen te laten horen en bovenal om in hun kritiek eerlijk te zijn een greep uit de reacties volgt hier ze zijn van leerlingen van de klassen 2b c en 4a van de christelijke mavo t hof van delft te delft docente patricia blom de lbo 4 klassen van de r k sg heemheide te druten docent frans koemans enkele klassen van de r k mavo de mere te boxmeer docent wim saris en klas k3a van de kon julianaschool te alphen aan de ri-jn docent dirk van vuuren je bent er zo mee bezig je leert zoveel nieuwe en gekke woorden waarom krijgen we dit niet vaker zo vind ik engels wel leuk een leerling met een 4 voor engels de leerlingen hebben zulke prachtige gedichten en verhaaltjes geschreven naar aanleiding van de teksten en het creative work dat wij even gespeeld hebben met het idee om er een apart boekje van te maken maar zo n uitgave zal helaas voorlopig niet doorgaan toch willen we u een taste van deze tongstrelende honey geven het oordeel van de docenten naast de leerlingen reageerden ook de docenten uiterst positief omdat alle vaardigheden aan bod komen in een speciale en vrij nieuwe speelse vorm vinden de leerlingen deze manier van werken heel aantrekkelijk ik vond het erg prettig werken met de teksten ze behoefden weinig uitleg omdat de onderwerpen de leerlingen aanspraken de leerlingen vonden de gedichten en de bijbehorende werkzaamheden boeiend en uitdagend vooral useful person scoorde hoog had een hoge haalbaarheidsfactor ikzelf heb voornamelijk engels gesproken en de leerlingen gestimuleerd dat ook te doen maar dit was moeilijk vol te houden dus toch maar weer in het nederlands waarna ik een samenvatting van hetgeen gezegd werd in het engels gaf dat werkte goed en iedereen was tevreden uiteraard heb ik de leerlingen gevraagd of ze naast dat ze het leuk 25 vonden het materiaal ook nuttig en of leerzaam vonden antwoord unaniem vooral leerzaam ik heb het met veel plezier gedaan veel gelachen en er was een goede sfeer in de klas wat wil je nog meer wij zijn ervan overtuigd dat in dergelijke uitspraken van leerlingen en docenten niet alle hierboven aangeduide kerndoelen zichtbaar worden maar wel vele leesvaardigheid gespreksvaardigheid zelfstandig leren werken ze komen in de workshop waarin de les als vanzelf verandert voortdurend in wisselwerking tot hun recht en dat in een sfeer die je uiteraard ook in andere lesonderdelen kunt bereiken maar die door de goede teksten te kiezen als het ware op een presenteerblaadje wordt aangereikt don t be afraid any longer of literature in de basisvorming it s a must who s afraid of literature tekstboek en activiteitenboek wordt uitgegeven door van walraven bv apeldoorn